

Kjære Egil Øvrebö.

Takk for brev 8. d. m. Du skal så langt fra ha dårlig samvittighet for at du skriver om arkivspørsmål til en pensjonist. Jeg synes tvert imot at det er hyggelig å få høre litt om hva man driver på med på min gamle arbeidsplass. En blir jo unektelig nokså utenfor etter hvert. Det gjelder ikke minst meg, som kom såpass langt bort fra mitt arkiv. Min ettermann har ellers vært så hyggelig å sende meg årsmeldingene, så jeg har kunne følge med i arbeidet der. I år har jeg ikke fått noe - ~~det~~ kan vel tenkes at den ennå ikke er sendt. Ellers kommer jeg kanskje å ta meg en tur til Trondheim på vårparten - det er alltid noe å lete etter. I fjor losjerte vi i vaktmesterens tidligere stue, og hvis den ikke er pusset opp, får vi kanskje et innsmett der i år også. Takk for bilbudet! Det kunne være svært fristende å benytte seg av det, for det er nok en del opplysninger jeg skulle ha hatt tak i også i Bergen. Vi praterte av og til om å ta en tur langs kysten for å se på gamle tomter ennå en gang, men om det blir noe av det, vet jeg ikke.

"Superkatalogen": Hos meg melder det seg ikke noen særlige motforestillinger mot det framlegg som du har skissert. Da jeg skulle ordne stoffet i handboka, var jeg nødt til å prøve å finne en inndeling innenfor de enkelte embetsarkivene som mest mulig tok både historiske og praktiske omsyn. Om jeg alltid har truffet det rette, vet jeg ikke. Jeg hadde jo gjort tjeneste i tre statsarkiv, men kunne naturligvis ikke alltid huske hvordan sakene var oppstilt i de forskjellige arkivene. Et embetsarkiv som jeg visste lå temmelig uordnet i alle statsarkivene, var fogedarkivene, og jeg antydde visst en gang overfor mine kolleger at her måtte man kunne komme fram til en ensartet ordning, men det ble ikke noe av det. Fra Statsarkivet i Oslo ble det en gang sendt et utkast til ordning av sorenskriverarkivene - det gikk til Hamar, derfra til Trondheim og så til Bergen. Antakelig har det gått videre til Kristiansand og endelig til Riksarkivet. Hver statsarkivar skulle komme med sine merknader. Som så mangt annet forsvant saken i Ra. Jeg har aldri sett mere til den.

Riksarkivets gamle, trykte oversiktskatalog ligger vel på et så ulikt plan at den ikke kan være til noen større nytte som mønster?

Jeg begynte i sin tid på en oversiktskatalog for St. i Trondheim, men måtte fort oppgi det og overlot det til Eilert Björkvik, som laget et lite utkast - jeg husker ikke nå hvor langt man rakk, men det var ikke større sakene som ble prestert, og jeg vet ikke om noe av det er oppbevart.

Jeg vet iallfall at det er nokså mange vrine detaljspørsmål som vil melde seg for den som skal lage superkatalog eller oversiktskatalog. Opplegget tror jeg du har løst på en forsvarlig måte - og det mener jeg ikke bare fordi du lar katalogen samsvare med handboka, som jo står mitt hjerte nær av forståelige grunner. Jeg tror du vil få jevn støtte der hos alle arkivfolk. Men ved utarbeidningen kan jeg nok tenke meg at trangen til fullkommenhet og omsynet til kostnadene vil kollidere.

For å ta det kapitlet som gjerne skal innlede alle kataloger over embetsarkiver : Omfang og endringer av jurisdiksjoner. Du nevner det ikke , men det er vel vanskelig å unngå visse opplysninger om det. Jeg behøver ikke å utdype dette , for det har vi arkivfolk kjent på kroppen. Men skal slikt tas med i detaljer, vil det ta sin plass.

Jeg går ut fra , dersom jeg har oppfattet katalog-planen riktig , at man først og fremst skal ha med når de enkelte serier innenfor hvert embetsarkiv begynner. Men hvor mye skal man gå i detalj? Skal man f. eks. bare sette at tingbøkene begynner i N.N. sorenskriverarkiv 1670 og nøye seg med det ? Eller skal man også opplyse at ekstrarettsprotokoller begynner 1730 og dombøker 1820 osv. ? Og skal man også ha med opplysninger om lakuner - f. eks. : Tingbøker 1670 - 89, 1693 - . Skal også vedleggespakker være med ? Sluttårstall for innkomne serier tok vi ikke med i oversiktskatalogen for St. i Trondh. , for jeg mente at da var katalogen foreldet - kanskje før den kom i brukernes hånd. Man måtte i et forord kunne gi en rettleiing om hva slags bestemmelser som gjaldt for tidsfrist for avlevering til offentlige arkiver, og hvordan de ble praktisert.

Du skriver at "superkatalogen" skal ha opplysning om sidetall i kataloger eller avleveringslister for hvert enkelt arkiv. Her er jeg ikke sikker på om jeg forstår deg rett eller er riktig med. Dette er vel, etter min mening, opplysninger som måtte kunne forbeholdes den fullkomne katalog i det respektive statsarkiv. For utenforstående kan slike opplysninger vel neppe være til noen særlig nytte - de skal jo først og fremst i superkatalogen få vite hva de kan vente å finne av bestemte arkivsaker i det enkelte statsarkiv, mens det er arkivtjenestemennenes sak å finne fram til arkivsakene etter husets kataloger.

For så å komme til spørsmålet om det skal lages en felleskatalog for samtlige statsarkiv , eller, som du antyder, at hvert statsarkiv

lager sin egen oversiktskatalog , så er vel det først og fremst et spørsmål om volum. Jeg vil tro at skal absolutt alle de enkeltarkiver som nå hører hjemme i statsarkivene, komme med i superkatalogen, vil det forby seg selv å gi ut en samlet publikasjon. Jeg forutsetter da at den ~~de~~ har såpass mye med av faktiske opplysninger - især årstall - at den har noen eksistensberettigelse ved siden av håndboka.

Når Landslaget vil stå for utgivelsen av en superkatalog, går jeg ut fra at det først og fremst er med tanke på forskerne. Da jeg så det du skrev om de nye arkivene som nå er kommet inn i statsarkivene, brakte det meg på de tanker at egentlig er vel den enkelte forsker svært lite interessert i hele det store spektret av saker som et statsarkiv har innenfor sine vegger. Derimot vil han gjerne vite hva statsarkivene har av stoff innenfor de enkelte kategorier av embets- eller institusjonsarkiver. Kunne det ikke være en tanke at man laget en superkatalog , men bare lot den omfatte en type av embeter - eller for den saks skyld flere , når de hadde en viss indre sammenheng.

Da kunne man f. eks. begynne med sorenskriverarkivene , som vel er de mest brukte embetsarkiver. Både lokalhistorikere og genealoger bruker jo dem , og det samme gjelder folk som søker arkivene i velferdssaker. Eller man kunne ta med alle rettsarkiver fra og med forliksrådene til og med lagmannsretten ? En slik katalog kunne omfatte samtlige statsarkiv og burde gjøre det. Så kunne man fortsette med andre embetsarkiver eller grupper som naturlig hørte sammen. Danskene har jo gitt ut kataloger over kirkebøker , og vi hadde jo én for det gamle stiftsarkivet i Kristiania. Slike kataloger, men kanskje separate for de enkelte statsarkiv burde nok publiseres. Slektsforskerne ville sikkert bli glade om de fikk høve til å skaffe seg denslags oversiktskataloger.

Ja, dette var da noen tanker som brevet ditt utløste hos meg. Om det var noe slikt du hadde tenkt deg , eller om det jeg har skrevet har noen relevans til det arbeidet du driver , vet jeg ikke. Men jeg ønsker deg i alle fall lykke til.

Med hilsen fra Edna og meg til din sjarmerende kone og deg selv.

A.K.

Oslo den 20. mars 1979.

Nesttun, 8. mars 1979

Kjære Kiil.

Som pensjonert arkivmann har du krav på å få vere i fred for utidige arkivspørsmål, - du har teke din del. Eg må likevel få lov å skrive, og eg trur emnet vil interessere deg litt.

Halvard Bjørkvik spurde for eit par år sidan om eg kunne ta på meg å lage utkast til eit tillegg til boka di om statsarkiva: korte oversikter som viste kva vi har av arkivsaker. Eg tykte oppgåva var freistande, og lova å prøve så snart vi her i Bergen var ferdige med EDB-registreringa av emigrantprotokollane. Helland-Hansen hadde utarbeidd nokre prøvar som eg fekk kopi av, gode oversikter, men så utførlege at dei ville krevje langt meir plass enn det Bjørkvik og Landslaget hadde tenkt seg. - Dei siste vekene har eg arbeidd med dette og har snart ferdig eit lite utkast til "superkatalog" for Statsarkivet i Bergen, på vel 40 sider. Bjørkvik har fått nokre sider som prøve, og finn det visstnok brukande. Elles har eg berre rådført meg med Olstad, han fekk dei same prøvane, og eg ventar på strengare merknader frå han.

Før eg så gjer dette ferdig, skulle eg svært gjerne hatt dine råd, for eg reknar med at du har tenkt gjennom dei same spørsmåla før, kanskje med andre resultat. Du avsluttar boka di med å nemne at det bør komme slike oversiktskatalogar.

Detaljarbeidet er greitt nok, der blir det skjønsspørsmål heile vegen kor mykje ein må ta med og kva ein skal ta med under kvart arkiv, - rikeleg høve til å gjere feil, men dette bekymrar meg mindre. Vansken er sjølv opplegget, om det er rett tenkt? Kunne eg be deg om å kommentere følgjande?:

1. Utgangspunktet er "Kiil", som er ei sann velsigning kvar dag i eit statsarkiv, og som vert ståande i lange tider. Stikkordregistret der er nøkkel til det aller meste av det vi har i huset.
2. Når vi lagar nye katalogar, byggjer vi dei direkte på "Kiil". Hos oss gjeld det til no sorenskrivarane, byretten, stifts- overretten og lagmannsretten.

3. "Superkatalogen" skal byggje direkte på innhaldslista i ~~XX~~ "Kiil", med arkiva i same rekkjefølgje, same overskrifter. Under kvart arkiv, også der vi manglar katalog, skal sakene reknast opp i den rekkjefølgje dei har i "Kiil". Dermed vil stikkordregistret dekkje også "superkatalogen", om enn ikkje heilt ut.
 4. "Superkatalogen" skal ha opplysning om sidetal i katalogar eller avleveringslister for kvart einskilt arkiv.
 5. Kombinasjonen "Kiil" med stikkordregister + "superkatalog" + tilbod om billege kopiar av katalogar og arkivsaker skal etter mitt skjøn opne arkiva for forskarane, same kvar og kven dei er. Sidan gjeld det berre å få gjort ferdig katalogar og tenlege register der det trengst mest.
- Er ikkje dette eit brukande opplegg?

Bjørkvik har tenkt seg eit utkast som kunne vere mønster for alle statsarkiva, og med ei bok "Statsarkiva II" som resultat. Eg trur det var betre at kvart statsarkiv laga sin billege publikasjon som kunne delast ut til trengande og skiftast ut om ikkje altfor lenge. Korleis meir dette vert gjort, ville eg gjerne unngå for mange feil i opplegget. Eitt problem er dei arkiva som er komne til etter 1969, lensmennene, trygdekontora, fyrstasjonane, helsestellet, og hos oss arkiv frå Fiskeridirektoratet, Prisdirektoratet og nokre fleire. Eg er i tvil om eg skal samle alle slike til slutt, eller prøve å plassere dei inn mellom arkiva i di innhaldsliste. Den siste måten var kanskje den rettaste, men det bryt opp litt av den samanhengen mellom "Kiil" og "superkatalogen" som eg meiner er så viktig for brukarane. Eg skulle gjerne høyre kva du ville ha gjort her.

Når eg plagar deg på denne måten, kan eg risikere å få eit kort svar. Eg skulle likt betre å oppsøkje deg, med utkast og det heile, og med ein blomst til fru Kiil, - men det vert ikkje Oslo-tur med det første. Kan der vere håp om at de kjem vestover snart? Eg har visst nemnt det før at Bergen er ein framifrå stad i slutten av mai, her er senger og mat, og de skulle vere mykje velkomne!

Med beste helsing

Edil Arbo

Liv Mykland Marvik:

NORSK ARKIVSEMINAR 1980

DOMSARKIV I STATSARKIVENE

En oversikt.

INNHold

Innledning	s. 2 - 3
Domsarkiv 1607 - ca.1660	" 4
" ca.1660 - 1797	" 4
" {Straffesaker 1797-1890	" 5 - 6
" {Sivile saker 1797-1927	
" Straffesaker 1890-1927	" 6
" 1927 -	" 7 - 8
Tre nyttige begreper:	" 8 - 9
- settedommer	" 8
- gjesterett	" 8
- voldgiftsdom	" 9
Domsarkiv - skiftesaker	" 9 - 10
Kirkelige domsarkiv	" 11 - 12
Militære "	" 12
Bergrettsarkiv	" 12 - 13
Arkiv fra Priserett	" 13
" " Politikammerrett	" 13
" " Politirett	" 14
" " Jordskifterett	" 14 - 15
" " Storskiftekommissjoner	" 15
Diagrammer	" 16 - 19

DOMSARKIV I STATSARKIVENE

INNLEDNING.

Arrangørene av arkivseminaret har bedt om at det blir sendt ut en kortfattet oversikt over de typer domsarkiv som finnes i Riksarkivet og i statsarkivene.

I statsarkivene står vi i den privilegerte stilling i forhold til Riksarkivet, at vi har Kiils Arkivkunnskap som rettleiding og hjelp nesten uansett hvilket arkiv vi skal arbeide med. Det skal mye til å lage en framstilling som er grundigere og bedre enn Kiils, og jeg vil ikke en gang prøve på det.

Isteden har jeg valgt å skissere hovedtrekk, og viser ellers til de sidene i Kiils bok som behandler de enkelte domsarkivene. Oversikten tar bare opp det som umiddelbart forstås med domsarkiv: Arkiv produsert i forbindelse med saksgang og dom.

Mitt hovedmål med oversikten har vært å få fram sammenhengen mellom de ulike domstolene. Jeg har derfor satt opp diagrammer som viser rettsordningene i de ulike periodene. (Se vedlegg)

Bare underdomstolenes og de lavere ankedomstolenes arkiv

er i statsarkivene, og teksten nevner derfor bare disse. I denne framstillingen er det rettsinstanser som ikke er tatt med. Hensikten har vært å ta opp de vanlige domsarkivene som stort sett er felles for statsarkivene, ikke de spissfindige spesialitetene. Dem kan en alltid slå opp via stikkordregisteret hos Kiil den dagen en har behov for dem (gjeldskommisjon, tukthusrett, brannrett etc.). I et par tilfeller har Kiil ikke hatt svaret når jeg har lett. Her har jeg gått mer i detaljer enn ellers (f.eks. gjesterett eller voldgift).

Nyttige håndbøker i tillegg til Kiils Arkivkunnskap:

Francis Hagerup: Forelæsninger over Den norske civilpro-
ces I-II
Kra 1903.

Bjarne Mathiesen: Arbeidet ved dommerkontorene,
Hokksund 1978.

(Bestilles direkte fra sorenskriver
Bjarne Mathiesen, Hokksund)

Liv Mykland Marvik.

DOMSARKIV 1607 - ca.1660

(DIAGRAM A)

På landet måtte både straffesaker og tvister (sivile saker) opp på tinget (bygdeting) (Kiil s.77 ff.), i byen for rådsturett (Kiil s.123). Ankeinstans: Lagting (Kiil s.137-139). Arkivene er gått tapt mange steder.

Arkiv: Tingbøker med enkelte saksdokument som vedlegg i pakker.

Register: Åstedssakene i tingbøkene ofte registrert på kort eller liste i SA-ene (åstedssakregister).

DOMSARKIV ca.1660 - 1797

(DIAGRAM B)

Byting i byene opprettet ved byprivilegiene av 30.7.1662
(Kiil s.115).

Rådsturett ble nå ankeinstans for byene.

Bygdeting }
Lagting } som tidligere

Arkiv: Tingbøker m.saksdokument som vedlegg i pakker.

Register: Tingbøker fra bygdeting oftest registrert i åstedssakregisteret.

Byting }
Rådsturett } tingbøkene ofte registrert.
Lagting }

DOMSARKIV STRAFFESAKER 1797 - 1890SIVILE SAKER 1797 - 1927

(DIAGRAM C)

Forliksråd - opprettet som laveste rettsinstans i tvister
(Kiil s. 74-75).

Arkiv: Forhandlingsprotokoller (med en del vedlegg av
forliksklager).

Register: En og annen protokoll har register i boka.
Enkelte SA-er har registrert åstedssakene helt eller / delvis
til ca.1860. Da går antallet åstedssaker ned i
alle de tradisjonelle rettsarkivene, fordi de
i stor utstrekning blir overtatt av det nyopp-
rettede utskiftningsvesenet.

Bygdeting
Byting } som tidligere.

Arkiv: Tingbøker } Saksdokument som ved-
Ekstrarettsprotokoller } legg i pakker
Domsprotokoller (Føring av ekstrarettspromo-
koller og domsprotokoller tar vanligvis til
1800 - 1850. Kiil s.84, 86, 87).

Register: Tingbøker og ekstrarettsprotokoller fra bygde-
ting vanligvis registrert i åstedssakregisteret
i SA-ene fram til ca.1860.
SAKLISTER til de vanlige tingbøkene i arkivene,
slik føring oftest begynt 1850 - 1890.

Stiftsoverrett i stiftsbyene (Kiil s.140-142). Jfr. forordning av 11. august 1797. Avløste rådstu-rett, lagting og overhoffrett. Stiftsoverret-ten ble lagt ned som overrett for straffesaker fra 1890 (se nedenfor).

Arkiv: Tingbøker med saksdokument som vedlegg i pakker.
Domsprotokoller.

Register: Saklister.

DOMSARKIV STRAFFESAKER 1890 - 1927 (DIAGRAM D)

(Jfr. juryloven av 1. juni 1887 nr.5 som trådte i kraft 1890).

Forhørsrett.Forberedende rett. (Kiil s.87-88)

Meddomsrett.Dømte i mindre alvorlige straffesaker.

(Kiil s.87-88)

Arkiv for både forhørsrett og meddomsrett:

Rettsprotokoller med saksdokument som vedlegg
i pakker.

Domsprotokoller.

Register: Saklister.

Lagmannsrett avløste nå stifts-overretten som ankedomstol
for straffesaker (Kiil s.143-145)
og ble første instans i alvorligere straffesaker.

Arkiv: Rettsprotokoller } Vedleggene, saksdokumentene,
Domsprotokoller } i politiarkivene.

Register: Saklister.

DOMSARKIV 1927 -

(DIAGRAM E)

1. juli 1927 trådte bl.a. følgende lover i kraft:

Lov om domstolene (lov av 13. august 1915 nr.5).

Lov om rettergangsmåten for tvistemål (lov av 13.aug.1915 nr.6).

Lov om tvangsfullbyrdelse (lov av 13. aug.1915 nr.7)

Forliksråd - som tidligere, men forliksrådet får status som domstol.

Arkiv - som tidligere.

Register - en del av protokollene får nå register i boka.

Herredsrett
Byrett } nye navn på bygde- og byting.

Disse kan fungere som forhørsrett i straffesaker, mens både forhørsrett og meddomsrett faller bort.

Sivile saker ble nå delt i fire saksgrupper

(Kiil s.90):

A-saker - tvister

B-saker - skjønn, ekspropriasjon, bevisopptak

C-saker - auksjoner

D-saker - andre tvangsforretninger

{ Retten fungerer da som NAMSRETT (For tidligere praksis se Kiil s.110 f.)

Arkiv: Tingbøkene falt bort. Erstattet av saksmapper som inneholder alle sakens dokumenter. Dette gjelder både A - D-saker og straffesaker.

(Fra 1927 blir dokumentene i ankesaker sendt tilbake til underdomstolen for arkivering.

(Kiil s.91).

Straffesaksdokumentene arkivert i politiarkivene.)

Register: Domsprotokoller for A- og B-saker og straffesaker har navneregister.

Separate saklister for A, B, C og D-saker og straffesaker.

Lagmannsrett(trådte i kraft 1890 for straffesaker).

(Kiil s.143-145).

Arkiv: Rettsprotokoller/Domsprotokoller.

Saksdokument i straffesaker sendt politiarkivene.

Register: Saklister.

NB: For hele denne framstillingen gjelder det at saker som ble påbegynt under én rettsordning skulle avsluttes etter denne. Derfor finnes stadige arkivanakronismer - f.eks. tingbøker til langt ut i 30-årene, selv om de ble "avskaffet" fra 1927.

TRE NYTTIGE BEGREPER

SETTEDOMMER: I alle domsarkiv vil en kunne finne en og annen "settedommerprotokoll". Med settedommer forstås en dommer som er spesielt oppnevnt når den faste dommeren av en eller annen grunn er inhabil.

GJESTERETT: I foreningstiden ble det innført mulighet til ekstra rask saksbehandling i rettstvister når den ene av partene ikke hørte hjemme i rettskretsen. Etter hvert kom dette til å gjelde alle saker som trengte hurtig behandling, selv om begge parter var hjemmehørende i rettskretsen. Særlig gjaldt dette i sjørettssaker.

VOLDGIFTSDOM: I tillegg til dommer som er avsagt av de domstolene som er nevnt ovenfor, hender det ofte at vi får forespørsel etter en voldgiftsdom. En voldgiftsdom er avsagt av voldgiftsmenn som partene i en tvist er blitt enige om å få oppnevnt. Den er like bindende som en dom fra en ordinær domstol.

Før 1927 var det ikke pålegg om at voldgiftsdommen skulle være skriftlig (se: Francis Hagerup: Forelæsninger over den norske civilproces Kra 1903 Vol. I s.151). Voldgiftsdommer fra denne perioden kan likevel være i våre arkiver i to tilfeller:

A: voldgiftsdommen kan være tinglyst.

B: partene kan ha valgt forlikskommisærene eller sorenskriver/byfogd som voldgiftsmenn. I disse tilfellene hender det at dommen er innført i de vanlige rettsprotokollene.

Etter 1927 (lov av 13. august 1915 nr.6 §§ 464-465) skal et skriftlig eksemplar av dommen sendes herreds/byrett til arkivering. Slike dommer er imidlertid ikke ført i saklistene.

DOMSARKIV - SKIFTESAKER

(Kiil s.99-110, 130, 180)

Fra 1690-årene var skifteforvalteren sorenskriveren på landet og byfogden/magistraten i byen. Tidligere hadde det vært varierende ordninger.

Skifteforvalteren har ansvar for:

Offentlig og privat skifte
 Konkursbo-behandling
 Overformynderi
 Skiftetvister
 Tvangsforretninger (før 1927)

Arkiv: Skifteprotokoller.

I løpet av 1800-tallet (i enkelte tilfeller tidligere) deles disse i flere rekker:

Skifteregistreringsprotokoller,
 Skifteforhandlingsprotokoller,
 Skifteutlodningsprotokoller

Saksmapper til hvert skifte eller konkursbo.
 Uskifteløyver.

Erklæringer om overtakelse av arv og gjeld.
 (v. privat skifte eller uskifte).

Protokoller for skiftetvister.

Register: Dødsfallsprotokoller med oppgaver om skifte-
 behandling.

Lister over sluttede eller avsluttede skifter
 og konkursbo.

Eldre skifteprotokoller gjerne registrert på
 kort eller liste i SA-ene (ofte finansiert av
 Landslaget for by- og bygdehistorie).

Nyere skifteutlodningsprotokoller: register i
 protokollen.

Militære hadde egen skifteforvaltning til 1824, geistlige
 til 1809 (se nedenfor).

KIRKELIGE DOMSARKIV (Kiil s.54-55, 63-64) (DIAGRAM F og G)

Egen geistlig skifteforvaltning avviklet 1809.

Egen geistlig rettergang avviklet 1887 (juryloven).

Prosteretten: To oppgaver:

A: Skifteforvaltning

Omfattet geistlige, klokkere og skoleholdere og deres familier.

B: Rettergang i saker mot tjenestemenn i kirke og skole og saker mellom prest, degn og menighet. Fra 1809 kom den sivile underdommeren med som meddommer. Dette forberedte avviklingen av domstolen.

Arkiv:

A: Skifteprotokoller

Overformynderprotokoller } i prostearkivene
Skiftedesignasjoner (i bispearkivene)

B: Rettsprotokoller i prostearkivene.

Register:

Ofte utarbeidet register til skifteprotokollene i SA-ene.

Domsstol av biskop og stiftsamtmann ankeinstans. Saker kunne også gå direkte hit.

Kapittelrett (tamperrett) stiftsbefalingsmann og domkapittel (med biskopen som medlem) skulle dømme i ekteskaps- og sedelighetssaker. (Kirkelig domsrett i slike saker falt bort i 1797).

Konsistorialretten. Etter en uoversiktlig overgangsfase på 1700-tallet, smeltet de to ovennevnte domstolene sammen til én: Konsistorialretten.

Arkiv: Kapittelbøker
 Konsistorialrettens protokoller
 En del vedlegg til protokollene i pakker } i bispe-
 arkivene

Register: Enkeltregistre til de eldste protokollene
 utarbeidet i SA-ene.
 En del av disse protokollene utgitt med kommentarer og register.

MILITÆRE DOMSARKIV

(Kiil s.226-227)

Auditørene var militære embetsmenn med spesiell plikt til å arbeide med militær rettspleie. (Generalauditøren førte overtilsynet med den militære rettspleien).

I flere saker skulle militære stilles for egne domstoler.

Høyere militære skulle svare direkte for høyesterett.

Ordningen består delvis - jfr. Lov om rettergangsmåten i militære straffesaker av 25. mars 1900 nr.2.

Egen militær skifteforvaltning avskaffet 1824.

Arkiv: Vanlige protokoller med vedlegg.

BERGRETTTSARKIV ca.1650 - 1813/14

(Kiil s.202-204)

Bare SAT har bergrettsarkiv (for nordafjeldske bergamt).

Ankeinstans: Overbergamtsretten.

(Arkivet for sønnafjeldske bergamt og overbergamtsretten i RA).

Arkiv: Justisprotokoller
 Domkopibøker
 Konseptprotokoller
 Eksekusjonsprotokoller

ARKIV FRA PRISERETT 1807-1814 (Kiil s.121)

Opprettet i de fire stiftsbyene 1807. Skulle i samband med kaperfarten avgjøre om et kapret skip var "lovlig prise", lovlig kapret.

Protokollene ført av byskriveren (byfogdens sekretær) og finnes derfor helst i byfogdarkivene.

Ankeinstans: Overadmiralitetetsretten.

Arkiv: Retts- og domsprotokoller.
 (En del priserettssaker finnes innført i vanlige tingbøker eller ekstraretsprotokoller).

(Arkiv fra krigsrett i samme periode finnes i en del sorenskriverarkiv.)

ARKIV FRA POLITIKAMMERRETT (Kiil s.163)

Politimesteren hadde domsmakt i saker som gjaldt brudd på politiforskrifter og en del andre forskrifter. Resultatene skulle meldes til politiretten (se nedenfor). Politikammerrett faller gradvis bort 1800 - 1850.

Arkiv: Rettsprotokoller.

ARKIV FRA POLITIRETT

(Kiil s. 126)

Politirett (politikommisjon) i de fire stiftsbyene.

Dømte i saker om brudd på forskrifter.

Nedlagt med juryloven 1887 (1890).

Arkiv:	Rettsprotokoller.	} I magistra- tens arkiv.
	Saksdokument som vedlegg i pakker.	
	Domsprotokoller.	
Register:	Saklister.	

ARKIV FRA JORDSKIFTERETT 1857 -

(Kiil s.196-201)

Utskiftningsvesenet ble opprettet ved lov av 12. oktober 1857 og skulle være en rettsinstans som forestod utskiftning av jord.

1857 - 1950:

Landet var delt i utskiftningsdistrikt, som stort sett falt sammen med amtene/fylkene. Innen disse distriktene tok en eller flere utskiftningsformenn på seg hver sine oppgaver. Gyldig rett var 1 utskiftningsformann og 2 domsmenn.

Ankeinstans: Samme formann (men med begrenset stemmerett) og seks menn oppnevnt av fogden.

Disse kunne foreta overutskiftning.

1950:

Utskiftningsvesenet skifter navn til jordskifteverket.

Landet deles i jordskiftesokn under en jordskiftedommer.

Ankeinstans: a. Lagmannsrett i spørsmål om bruksrett, eiendomsrett og saksbehandling.

b. Jordskifteoverdommer i et jordskiftedømme
i saker om sakkyndig vurdering.

Arkiv: Forhandlingsprotokoller med referat av retts-
møtene ved utskiftninger.

Vedlegg i pakker.

Kart mangler vanligvis i eldre arkiv i SA-ene.
(Kunder vises til Jordskifteverkets kartarkiv
på Ås).

Protokollene viktige fordi ikke alle utskift-
ninger er tinglyste. Når de er tinglyste, er
det dessuten ofte bare som sammendrag, ikke i
sin helhet.

Register: Det er utarbeidd register til mange av protokol-
lene.

ARKIV FRA STORSKIFTEKOMMISJONER (1857 - 1950)

(Kiil s.199)

Inntil ordningen ble opphevet i 1950, kunne kongen nedsette
en utskiftningskommisjon for å løse særlig kompliserte ut-
skiftningssaker - f.eks. omkring regulering av fylkesgrensene.

Arkivet - rettsprotokollene med vedlegg - oppbevares i soren-
skriverarkivene.

Ankeinstans for gal saksbehandling: Høyesterett.

Ankeinstans for selve resultatet: Ingen.

RETTSINSTANSENE
1607 - ca. 1660

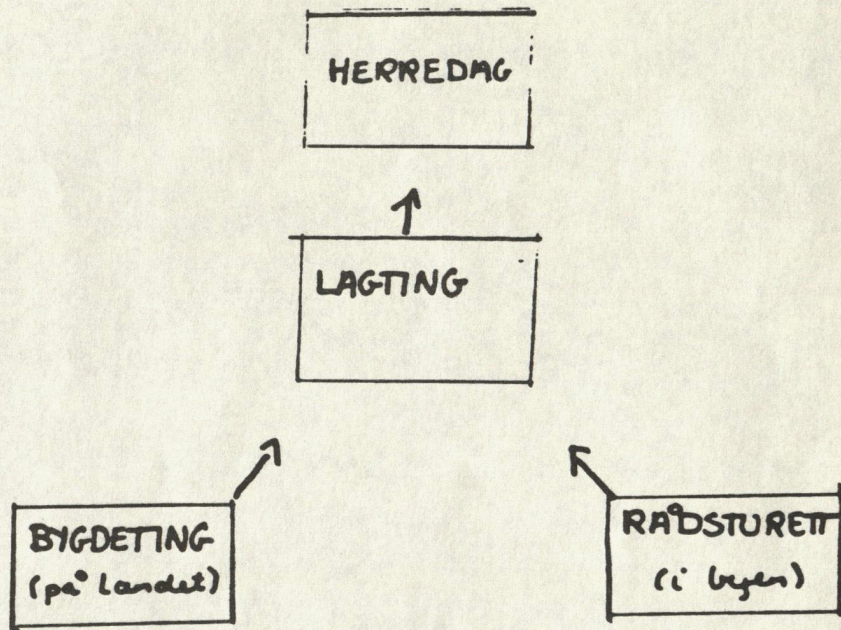

DIAGRAM A

RETTSINSTANSENE
ca. 1660 - 1797

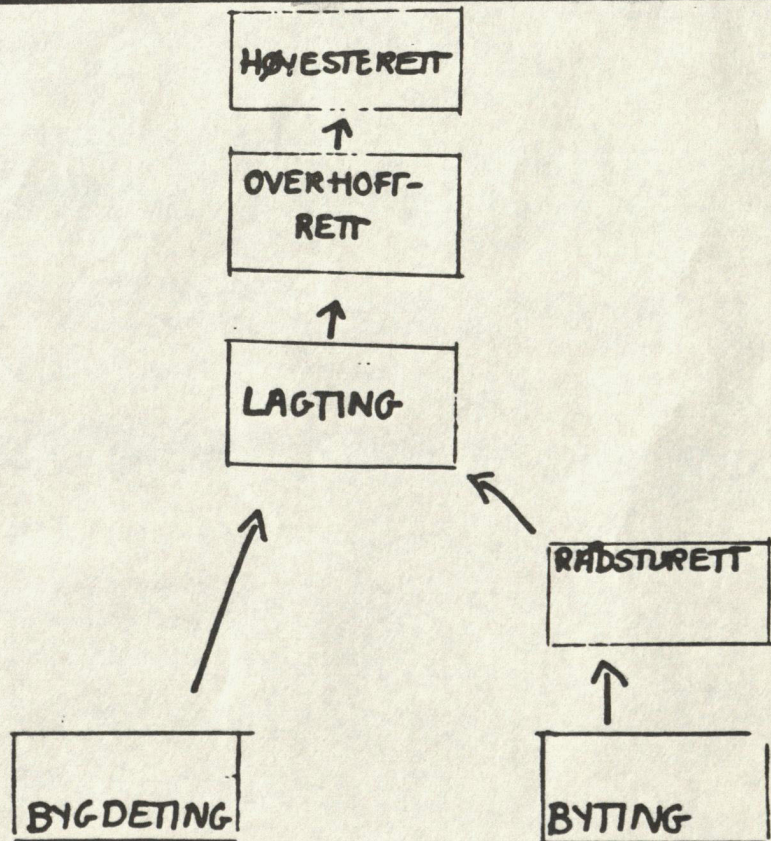

DIAGRAM B

RETTSINSTANSENE

1797 - 1890 i STRAFFESAKER

1797 - 1927 i SIVILE SAKER

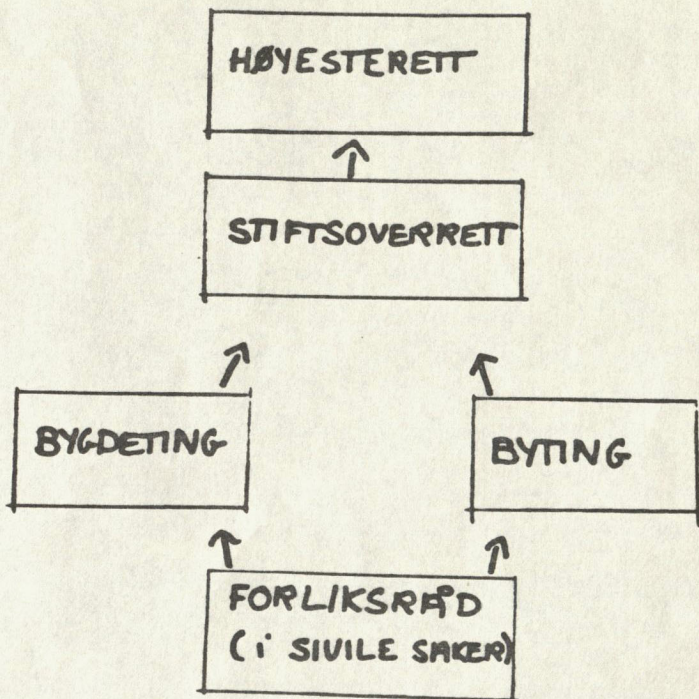

DIAGRAM C

RETTSINSTANSENE

1890 - 1927 i STRAFFESAKER

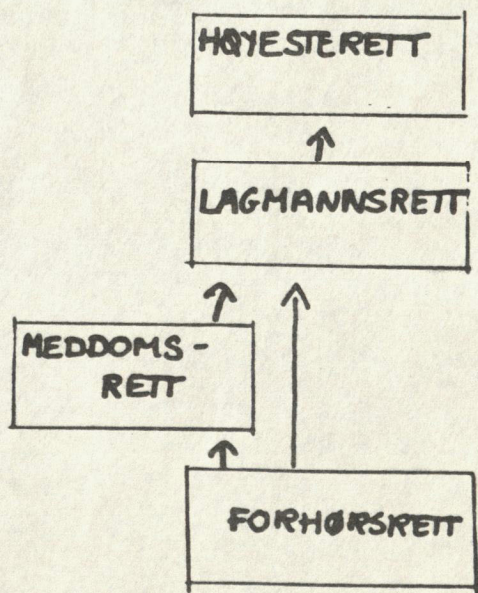

DIAGRAM D

RETTSINSTANSENE 1927 -

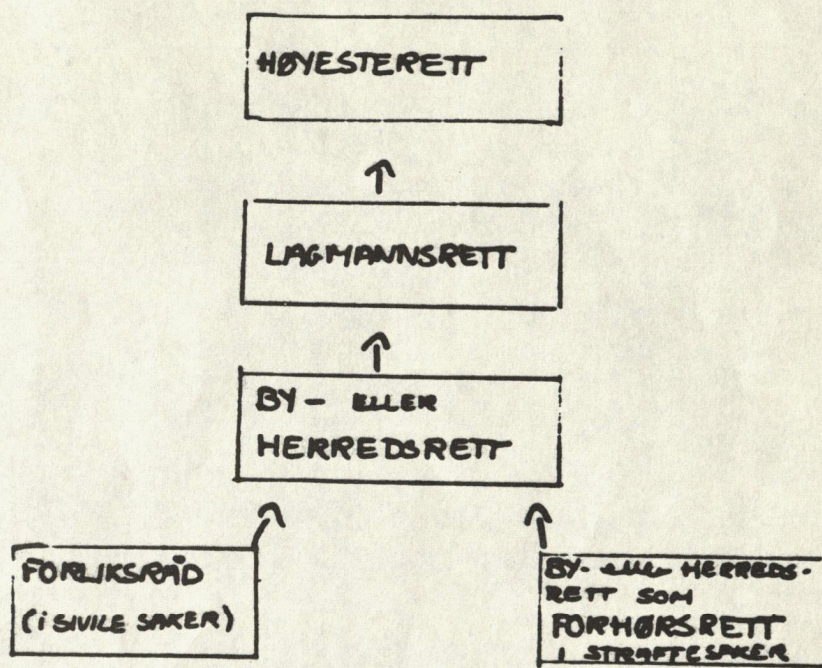

DIAGRAM E

KIRKELIGE RETTSINSTANSER
FRAM TIL TIDLIG 1700 - TALL

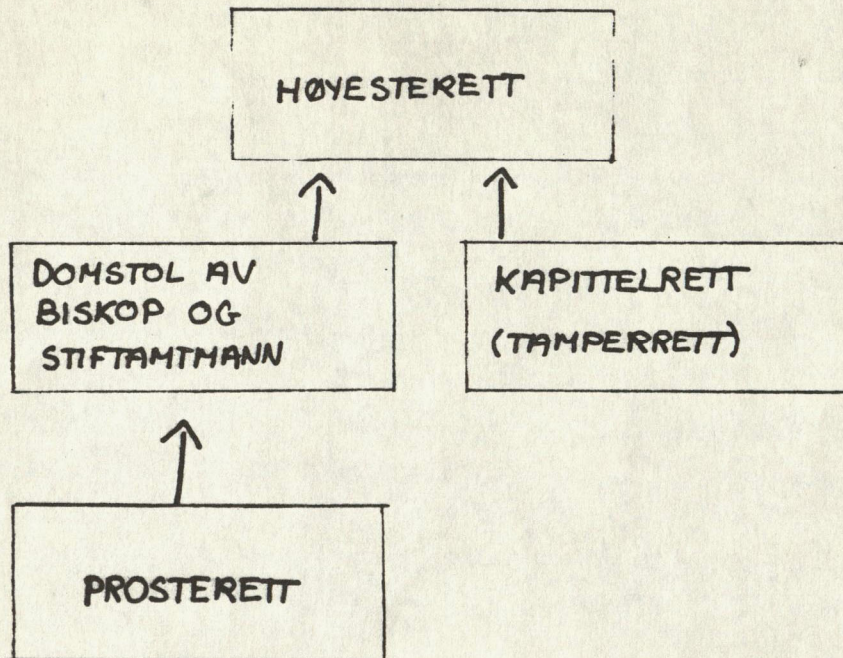

DIAGRAM F

KIRKELIGE RETTSINSTANSER
SENT 1700-TALL - 1887

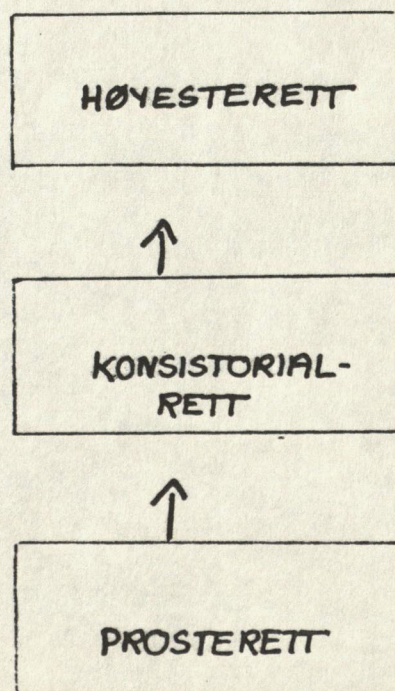

DIAGRAM G